

סיכום מפגש היועצות עם אזרחים ותיקים בנושא קהילות משולבות לאזרחים ותיקים 12.1.2021

בימים אלו של שגרת קורונה כלל האזרחים מרגישים קושי בשל הריחוק החברתי, ותחושת הבדידות הפכה לכל כך מוכרת. עבור אזרחים ותיקים עצמאיים הציבה המגפה אתגר חדש. קבוצה זו, שעד לפרוץ המגפה התאפיינה בפעילות ובמעורבות רבה במעגלים המקיפים אותה, מצאה עצמה רחוקה ואף מנותקת ממעגלים אלו כתוצאה מהנחיות הריחוק החברתי.

לאור האמור, האגף לאזרחים ותיקים במשרד לשוויון חברתי מגבש בחודשים האחרונים תכניות שמבקשות לפעול לצמצום התחושות הקשות של כולנו.

אחת היוזמות המתגבשות, הינה תכנית להקמת קהילות של אזרחים ותיקים, אשר חבריהן ייפגשו באופן משולב, מקוון ופנים-מול-פנים, במטרה להגדיל את המעגלים החברתיים של חבריהן ולסייע בהפגת הבדידות, תוך שמירה על מגבלות הריחוק החברתי.

ב- 12.1.21 התקיים מפגש היועצות מקוון עם אזרחים ותיקים אשר ביקש להעמיק בתוכנית המתגבשת ובשאלות מהותיות העולות בשלב זה. במפגש לקחו חלק כ-30 משתתפים מישובים שונים ברחבי הארץ, רובם משויכים למועצות אזוריות.

השאלות המרכזיות סביבן התמקד המפגש:

1. מה יגרום לאזרחים ותיקים ולאזרחיות ותיקות להצטרף לקהילות? ואיך נגיע לאזרחים ותיקים שאינם נמצאים "תחת הפנס"?
2. מה יגרום לאזרחים ותיקים לחוות שייכות ומעורבות משמעותית בקהילות?
3. כיצד נתגבר על חסמים הקשורים באוריינות ובשימושים דיגיטליים?

להלן עיקרי התובנות שעלו:

מה יגרום לאזרחים ותיקים ולאזרחיות ותיקות להצטרף לקהילות? ואיך נגיע לאזרחים ותיקים שאינם נמצאים "תחת הפנס"?

שינוי תפיסתי ביחס לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים העצמאיים והובלת הקהילות על ידי אזרחים ותיקים
"אין מישהו ביישוב שמרכז את הפעילות של אזרחים ותיקים. זה יושב במחלקת רווחה והם לא עומדים בזה. אין פעילויות וגם כשניסו לעשות פספסו הרבה מהאזרחים הוותיקים מחוסר היכרות. אם זה היה בידיים של מישהו מהגיל השלישי זה היה נראה אחרת".

"המודעות שהחלה להיווצר ביחס לקבוצת הגיל הזו עוד לא מספיק קיימת, בעיקר ברמה המוניציפלית. הרווחה מטפלת באנשים מוגבלים וחולים ויש קבוצה עם צרכים אחרים לגמרי והיא תאייש את הקהילות האלה. לקבוצה הזו התשובה החסרה".

"יש לקחת בחשבון שבמועצות הקטנות התקציבים הם מאוד מוגבלים ואז תפקידים מסוימים או תחומים מסוימים מתנקזים לידיו של מנהל אחד בתוך היישוב ואני חושבת שצריך גם לגייס את הרשות לחשיבות של הנושא ולשכנע שאפשר להשתמש במתנדבים כדי לעזור למנהלת אגף חינוך וקהילה".

הכשרה, תמיכה וליווי מובילי קהילות מקרב האזרחים הותיקים ומינוף הקיים -

"אם אתה רוצה שצמח יצמח אתה חורש, זורע ומשקה. התפקיד שלכם הוא ליצור תנאים נוחים ותמיכה שיעזרו לו להתבטא. קורס יזמים קהילתיים, תמיכה כספית, העברת מידע, העברת ניסיון. ליצור סביבה תומכת ומאפשרת שתיתן הזדמנות לצורך הזה לקבל ביטוי".

"עידוד יזמים ואזרחים ותיקים שכבר פועלים, ישנם אזרחים רבים שהקימו ומובילים קהילות ונכון להשתמש בהם. לתמוך בהם ולקדם אותם".

"חשוב שמישהו שיפעיל אותנו ושתהיה מישהי משלנו ולא בחורה צעירה שלא מבינה אותנו ואת הצורך".

מימון ותקצוב -

"כמעט כל הפעילויות ביישוב שלנו ממומנות במימון עצמי של המשתתפים וזה מה שכואב לי כי יש ביקוש אדיר. אנשים רוצים להשתתף אבל אין להם כסף לשלם על כל פעילות ולנו אין איך לעזור. תמיכה לקהילות קיימות מאוד תעזור ותאפשר להגדיל את המשתתפים בקהילה ולייצר קהילות משמעותיות יותר".

זיהוי מנהיגים מקרב האזרחים הותיקים שיובילו את הקהילות -

"יש מקום לחפש אנשים מובילים שיהיו מוכנים להוביל. ליצור קבוצה, פרסום בדרך כלשהי, ליצור קבוצה ולהכשיר אותה להיות מובילים ולתת לה את התפקיד של נגישות לאנשים, שהם יהיו פרו-אקטיבים כלפי אנשים שיושבים בבית ולא עושים כלום".

"לאזרחים ותיקים היום אין את המיומנות של הכריות ורכישת חברים חדשים. חייבים רכיב קהילתי מארגן משמעותי. צריך גירוי מאוד חזק כדי שיתחברו לקהילה".

"קודם כל צריך להקים בישובים איזושהי קבוצת מנהיגות, לתת תפקידים, להכשיר אותה. מספיק שיהיו אנשים שיוכשרו לכך וכל אחד מהם ימצא 10 אנשים כבר הקמנו קבוצה מאוד גדולה. ליצור פרמידה ששולחת זרועות לאנשים בגיל השלישי. רובם לא כל כך יוזמים, צריך ליצור את האנרגיה של היוזמה. התפקיד הראשוני שצריך להיות, לכם, זה לבנות קבוצת מנהיגים מתוך היישוב. מתוך הקבוצה של הגמלאים".

"התשובה היא לבוא ולזהות את האנשים שיש להם את הפוטנציאל והרצון להנהיג ולתת להם את הכלים".

"על מנת להצליח לייצר קבוצה או קהילה של אזרחים ותיקים צריך מישהו מרכז, שיפנה לאנשים בפניה אישית ושמשהו ילווה את הכניסה לקבוצה"

"פנייה אישית היא זאת הדרך להביא אזרחים ותיקים לקהילה, שיח אישי, להרים טלפון, אפילו לדפוק בדלת. לא הודעה בתפוצת נאטו"

מיפוי צרכים -

"סקר צרכים דרך קבוצת הגיל ישמש בסיס עבור הקבוצה הזו ועבור מנהל הקהילה ומנהל האזור".

"יצירת תמונה סטטיסטית של הצרכים. שם את הדברים על השולחן עם מספרים ועוצמה".

"ניתן להיעזר במיפויים שנערכו על ידי צוותי חירום ישוביים".

"נדרש לקיים מיפוי מקומי של אוכלוסיית היעד (מי) והצרכים שלה (מה)"

מהם החסמים להצטרפות לקהילות?

מחסור באוריינות דיגיטלית

"הנושא הטכנולוגי הוא ממש בעייתי, כפי שניתן לראות במפגש, יש אזרחים ותיקים שאינם יודעים להפעיל זום או שהציוד שלהם לא תקין. לא יודעים לדבר למיקרופון, לבטל מיוט ועוד. זו ממש בעיה".

נגישות פיזית

"יש להביא בחשבון את הקושי של חלק מהאזרחים הוותיקים להגיע פיזית למקומות מפגש ואירועים"

קושי להוציא אנשים מהבית אחרי הקורונה

"אני חוששת שיהיה קושי להוציא אנשים מהבית אחרי הקורונה. אנשים התרגלו לכך".

מה יגרום לאזרחים ותיקים לחוות שייכות ומעורבות משמעותית בקהילות?

יצירת שייכות באמצעות קהילות קטנות ומותאמות גיל, מצב ועניין –

סוגיית אופי וגודל הקהילה היא סוגיה מורכבת. לצד משתתפים שהדגישו את החשיבות של קהילות גדולות היו משתתפים שראו בקהילות קטנות מפתח ליצירת תחושת שייכות. סוגיית אופי הקהילה מגוונת גם היא, משתתפים רבים הדגישו את החשיבות של קהילה רב-דורית הדומה באופייה ל"משפחה" ומאפשרת שיח, שיתוף והעברת ידע משותף בין הגילאים. לצד משתתפים אשר הדגישו שדווקא יצירת קהילות הומוגניות, של אותו טווח גילאים ואותם מאפיינים יאפשרו הגברת תחושת השייכות ויצירת קהילות מגובשות ופעילות.

"שייכות לקבוצות קטנות זה הדבר הכי נכון. 20-25 ולתת שייכות ומסגרת."

"קבוצות גדולות יכולות להרתיע אנשים מלהשתתף. התעניינות אישיות היא קריטית. קבוצה של 50 זה יותר מידי, קבוצה צריכה להיות עד 10 אנשים."

"יש מגוון צרכים בכל גילאים. נכון שיהיו תתי מסגרות כדי שאנשים ירגישו שהמסגרת שהם יכולים להצטרף אליהם עונה בקירוב על הצרכים שלהם. יכול להיות יותר ממסגרת אחת."

"יצירת קהילות מגוונות על פי מאפייני חברי הקהילה – חיבור אנשים שבאים מרקע מאוד שונה, בעלי ניסיון חיים שונה ואופי חיים שונה יהיה קשה משמעותית לעומת חיבור אנשים עם אותו הרקע. חקלאים/ עקרות בית שלא הורגלו לצרוך תרבות של שיח אקטואליה יחד עם פוליטיקאים, אקדמאים לדוג' יקשה מאוד על יצירת שייכות במקומות קהילתיים."

חיבור בין קהילות -

מספר אנשים ציינו כי היו רוצים להרחיב את ההיכרות עם קהילות אחרות. לדוגמא - לערוך טיולים לקהילות אחרות, לשתף פעולה ברכישת הרצאות משותפות, מנוי זום משותף וכו'. לדוגמא: "יש בישוב פעילויות תרבות עשירות וגם טיולים. היתה רוצה להרחיב לפגישה עם קהילות אחרות."

אינטגרציה עם הקהילה ועם תוכניות אחרות -

"הכיוון להקים קהילות קטנות זה אולי כיוון נכון אבל יכול להיות לזה תוצאה נלוות של ניתוק מהמכלולים הרחבים יותר. חלק מתחושת הערך של האדם היא איזשהו שייכות למסגרות רחבות, קהילה חייה ולא לתת מסגרת של אנשים מבוגרים."
"חשוב לייצר רצף ואינטגרציה עם תוכניות אחרות"

שימוש בידע ובניסיון של חברי הקהילה להעשרת הקהילה -

"אפשר לעשות כמו את בנק הזמן, בנק הותיקים. ישובים קטנים יכולים להתעשר מהידע האישי של כל אחד ואז אפשר ליצור מצב שאנשים עם ניסיון וידע יכולים לתת ולהעשיר את האחרים. זה כח של מעגל ראשוני."

תהליך קליטה - לייזי אישי של משהו מהקהילה כאשר מצטרף לפעילות או קבוצה חדשה של ותיקים.
גיוון - על הפעילויות להיות מגוונות שכן לאנשים יש מגוון תחומי עניין וכן יש לתת מענים שונים לתתי גילאים.